

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Τα Πανεπιστημιακά Φροντιστήρια «ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ» προετοιμάζοντας σε ολιγομελείς ομίλους τους υποψήφιους Εκπαιδευτικούς για τον επικείμενο διαγωνισμό τους, με καταξιωμένους εισηγητές και στοχεύοντας στην όσο το δυνατό πληρέστερη προετοιμασία τους, παραθέτουν ορισμένες χρήσιμες συμβουλές για τη μετάφραση του αγνώστου κειμένου.

Η μετάφραση των κειμένων αποτελεί πάντα το πρώτο βήμα για την κατανόησή τους και γι' αυτό ορθώς ζητείται στις εξετάσεις. Ο νεοελληνικός λόγος δύναται να αποδώσει σε μεγάλο βαθμό πιστά τα νοήματα του αρχαιοελληνικού λόγου. Έχει κρατήσει πλείστα στοιχεία από τον Αρχαίο και οι διαφορές που εντοπίζονται, όταν αποπειράται κανείς να προβεί στη μετάφραση, εύκολα εξομαλύνονται. Πρέπει να κατανοήσουμε όμως ότι μία κατά λέξη μετάφραση ούτε εφικτή είναι, ούτε πρέπει να επιδιώκεται αλλά να διέπεται από μία προσεγγιστική λογική κι όχι από μία αυτοματοποιημένη στάση.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Παράδειγμα: Πολλήν μοι ἀπορίαν παρέχει ὁ ἀγὼν οὐτοσί, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι, ἐὰν ἐγὼ μὲν μὴ νῦν εἶπω, οὐ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ δόξει ἄδικος εἶναι καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων στερήσομαι.

Δοκιμάζοντας μία μετάφραση με βάση την ακολουθία λέξεων στο αρχαίο κείμενο, θα δημιουργήσουμε κάτι που δεν ταιριάζει μορφολογικά στο νεοελληνικό λόγο:

«Πολλή σε μένα απορία παρέχει ο δικαστικός αγώνας αυτός εδώ, άνδρες δικαστές, όταν ενθυμηθώ ότι, αν εγώ βέβαια δεν τώρα μιλήσω, όχι μόνο εγώ αλλά και ο πατέρας θα φανεί άδικος ότι είναι και αυτά που υπάρχουν όλα θα στερηθώ». Προφανώς υπάρχουν σημαντικά προβλήματα δομής σε μία τέτοια μετάφραση. Άρα, πρέπει να μορφοποιηθεί η δομή ώστε να μη ξενίζει τον αναγνώστη:

«Σε μεγάλη αμηχανία με βάζει αυτή εδώ η δίκη, κύριοι δικαστές, όταν σκεφτώ ότι, αν βέβαια εγώ δε μιλήσω τώρα σωστά, όχι μόνον εγώ αλλά και ο πατέρας μου θα φανεί ότι είναι άδικος και όλα τα υπάρχοντά μου θα στερηθώ».

Στη μετάφραση αυτή, ο νεοελληνικός λόγος είναι ομαλός. Πολλές λέξεις άλλαξαν, άλλες προστέθηκαν ώστε η μετάφραση να απεικονίζει τόσο την ορολογία της εποχής μας (πχ: σήμερα δεν λέμε δικαστικός αγώνας αλλά δίκη, ούτε αποκαλούμε τους δικαστές, άνδρες δικαστές αλλά (αξιότιμοι) κύριοι δικαστές) όσο και το νόημα του κειμένου (πχ: προσθέσαμε τη γενική προσωπική «μου» στη λέξη πατέρας. Επίσης, η μετοχή «όντων» μεταφράστηκε ως «υπάρχοντα», διότι αυτό είναι το νόημα της λέξης, ενώ προσθέσαμε επίσης μία γενική κτητική «μου» που απεικονίζει ακόμη καλύτερα το νόημα).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Εἰ γὰρ τις ὑμῶν ἐξετάσαι βούλεται τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἷτιον καὶ τὸ ποιοῦν τὴν βουλήν συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς ἕνας ἀρχὰς ταῖς νέαις ἐκούσας ὑπεξίεναι, καὶ πάντα δι' ὧν ἡ πόλις οἰκεῖται καὶ σώζεται γίγνεσθαι, τοὺς νόμους εὐρήσει καὶ τὸ τούτοις ἅπαντας πείθεσθαι, ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων, καὶ ἐκάστῳ δοθείσης ἐξουσίας ὅ,τι βούλεται ποιεῖν οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἴχεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν διενέγκαι

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Διότι, αν κάποιος θέλει να εξετάσει ποια είναι η αιτία και αυτό που κάνει τη βουλή να συνέρχεται, το λαό να ανεβαίνει στην εκκλησία, τα δικαστήρια να γεμίζουν, τις παλιές εξουσίες (αρχές) να υποχωρούν με τη θέλησή τους στις νέες και να συμβαίνουν όλα αυτά, εξαιτίας των οποίων η πόλη κατοικείται και σώζεται, τους νόμους θα βρει και το να υπακούουν όλοι σ' αυτούς, διότι αν καταλυθούν αυτοί (ενν: οι νόμοι) και δοθεί εξουσία στον καθένα να κάνει ό, τι θέλει, όχι μόνο η πολιτεία καταστρέφεται, αλλά και η ζωή μας καθόλου δεν θα διέφερε απ' αυτή των θηρίων.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ - ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ

ἕνας < ἕνος – η – ον: Ο ανήκων στο παρελθόν έτος, ο παλαιός (σε σύγκριση με το νέος)

οἴχεται: πεθαίνει (συνώνυμο του θνήσκω), καταστρέφεται.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το κείμενο
2. εύρησει, ποιείν: Να βρεθούν τα αντικείμενά τους, να χαρακτηριστούν και να βρεθεί αν το ρήμα είναι μονόπρωτο ή δίπρωτο.

εύρησει:

ποιείν:

3. Να γίνει χρονική αντικατάσταση στα κάτωθι ρήματα: αναβαίνειν, υπεξιέναι, διενέγκαι

Ενεστώτας			
Παρατατικός			
Μέλλοντας			
Αόριστος			
Παρακείμενος			
Υπερσυντέλικος			

4. «λυθέντων γε τούτων». Η μετοχή που συναντάται είναι υποθετική. Να βρείτε την απόδοση (ή τις αποδόσεις) του υποθετικού λόγου που υποκρύπτεται, να βρεθεί το είδος του καθενός υποθετικού λόγου και να μεταφερθεί στο Στ' Είδος (Αόριστη Επανάληψη στο παρελθόν)
5. Να βρείτε τη συντακτική σημασία των παρακάτω λέξεων: έκούσας, πληρουσθαι, δοθείσης

ΠΛΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Λύσεις ασκήσεων

1. Διότι, αν κάποιος θέλει να εξετάσει ποια είναι η αιτία και αυτό που κάνει τη βουλή να συνέρχεται, το λαό να ανεβαίνει στην εκκλησία, τα δικαστήρια να γεμίζουν, τις παλιές εξουσίες (αρχές) να υποχωρούν με τη θέλησή τους στις νέες και να συμβαίνουν όλα αυτά, εξαιτίας των οποίων η πόλη κατοικείται και σώζεται, τους νόμους θα βρει και το να υπακούουν όλοι σ' αυτούς, διότι αν καταλυθούν αυτοί (ενν: οι νόμοι) και δοθεί εξουσία στον καθένα να κάνει ό, τι θέλει, όχι μόνο η πολιτεία καταστρέφεται, αλλά και η ζωή μας καθόλου δεν θα διέφερε απ' αυτή των θηρίων. Επειδή λοιπόν οι νόμοι μετά τους θεούς κατά γενική ομολογία σώζουν την πόλη, πρέπει όλοι εσείς με τον ίδιο τρόπο, αυτόν που πείθεται σ' αυτούς σαν να οδηγεί στην πλήρη σωτηρία της πατρίδας να τον τιμάτε και να τον επαινείτε, αυτόν δε που απειθεί (δεν πείθεται) να τον τιμωρείτε.

2. **εύρησει:** νόμους, τὸ πείθεσθαι. Το ρήμα είναι μονόπτωτο

ποιεῖν: ὅ, τι βούλεται. Η δευτερεύουσα αναφορική, αντικείμενο στο απαρέμφατο.

Το ρήμα επίσης μονόπτωτο.

3.

Ενς.	ἀναβαίνειν	ὑπεξιέναι	διαφέροι
Πρτ.	-	-	-
Μέλ.	ἀναβήσεσθαι	ὑπεξιέναι	Διοίσοι
Αόρ.	ἀναβῆναι	ὑπεξελεθεῖν	διενέγκαι
Πρκ.	ἀναβεβηκέναι	ὑπεξεληλυθέναι	διενηνοχῶς εἶη
Υπρ.	-	-	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

4. Η μετοχή έχει δύο αποδόσεις. Η πρώτη είναι: «ή πολιτεία οίχεται». Η δεύτερη είναι: ἂν διενέγκαι. Στην πρώτη περίπτωση ο υποθετικός λόγος αναλύεται ως εξής: ἔάν λυθῶσι, οίχεται. Είναι το 4^ο είδος (Αόριστη Επανάληψη στο παρόν και μέλλον, διότι ο Δημοσθένης εκφράζει εδώ μία άποψη εν είδει αποφθέγματος). Στην δεύτερη περίπτωση ο υποθετικός λόγος αναλύεται ως εξής: εἰ λυθεῖεν, ἂν διενέγκαι. Είναι το 5^ο είδος (Απλή σκέψη του λέγοντος, διότι ο Δημοσθένης εκφράζει πλέον μία προσωπική άποψη, αφού πολλοί ακροατές του πιθανόν θα έκριναν υπερβολική μία τέτοια υπόθεση πως αν οι νόμοι καταλυθούν, οι άνθρωποι θα καταντήσουν θηρία).

Οι μετατροπές είναι οι παρακάτω:

Εἰ λυθεῖεν, ὄχητο

Εἰ λυθεῖεν, διέφερε

5. ἐκούσας: Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου

πληροῦσθαι: Αντικείμενο της μετοχής «ποιούν», τελικό απαρέμφατο

δοθείσης: Γενική απόλυτος υποθετική μετοχή, υποκείμενό του το «ἐξουσίας», συνδέεται παρατακτικά μέσω του «καί» με τη μετοχή «λυθέντων»

Τα παρακάτω θέματα και συμβουλές προέρχονται από το βιβλίο «Εκλεκτά θέματα Αρχαίου Λόγου» “εκδόσεων Γρηγόρη” του συνεργάτη των πανεπιστημιακών φροντιστηρίων “ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ” κ. Δημητρίου Γκίκα, συγγραφέα Φιλολόγου, Μ.Α Φιλοσοφίας.